

תרבות המחלוקת Cultura de la controversia

יום הזכרון ליצחק רבין הוא יום של חשבון נפש בחברה הישראלית. יום זה מסמל את הסכנה בהדרדרות למלחמת אחים, העלולה למוטט את החברה הישראלית. ביום זה עוסקים בבירור יסודות הדמוקרטיה – ההבדל בין מחאה לגיטימית לבין הסתה פסולה ואסורה וגבולות חופש הביטוי – וכן בחתירה ליצירת מנגנוני הידברות בין חלקי העם. מה ההבדל בין מחלוקת ראויה ומחלוקת פסולה? כיצד ניתן לקיים מחלוקת בלי לערער את קיומה של החברה כולה? כיצד להפיק מהמחלוקת את החיובי והמועיל? בשאלות אלו ואחרות נדון באמצעות המקורות שלפניכם:

El aniversario de Itzjak Rabin es un día de examen de conciencia en la sociedad israelí. Representa la amenaza de una guerra civil, capaz de hacer tambalear a toda la sociedad. Este día está dedicado a dilucidar los fundamentos de la democracia – la diferencia entre una protesta legítima y una provocación impropia y prohibida, y los límites de la libertad de expresión – como también acerca del empeño en crear mecanismos de diálogo entre sectores del pueblo. ¿Qué diferencia hay entre una controversia apropiada y una impropia? ¿Cómo es posible mantener una controversia sin cuestionar la existencia de la sociedad toda? ¿Cómo obtener lo positivo y lo útil de la controversia? Trataremos estas y otras preguntas por medio de las siguientes fuentes:

מחלוקת לשם שמיים

כל מחלוקת שהיא לשם שמים - סופה להתקיים, ושאינה לשם שמים - אין סופה להתקיים. איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים? זו מחלוקת הלל ושמאי, ושאינה לשם שמים? זו מחלוקת קרח וכל עדתו.

משנה, מסכת אבות פרק ה, משנה יז.

Controversia con fines sagrados

Toda controversia que tiene fines sagrados, llevará finalmente a un resultado duradero, pero la que no es hecha con fines sagrados, no llevará a un resultado duradero. ¿Cuál controversia fue hecha con fines sagrados? La controversia entre Hilel y Shamai. ¿Y cuál no fue hecha con fines sagrados? La de Koraj¹ y sus seguidores.

Pirkei Avot, Capítulo 5, Mishna 17

מחלוקת לשם שמיים ומחלוקת שאינה לשם שמיים

מחלוקת לשם שמיים – מחלוקת עניינית, שנעשית ממניעים טהורים לשם חשיפת האמת או מתוך כוונה להגן על ערכים, אמונות וכדומה.
מחלוקת שאינה לשם שמיים – מחלוקת שמניעה פסולים ושלייליים. למשל מחלוקת לשם מחלוקת, לשם השגת מעמד או משרה מכובדים, לשם פגיעה באחד ועוד.
סופה להתקיים – בסופו של דבר יתגלה עם מי מהצדדים מהמחלוקת האמת והצדק.
פירוש נוסף: מחלוקת ממניעים אמיתיים וטהורים תמשיך להתקיים לנצח, מכיוון שלכל אחת מהעמדות בוויכוח יש ערך וזכות קיום משלה.

Controversia con fines sagrados y controversia que no se entabla con fines sagrados

Una controversia con fines sagrados es una controversia pertinente, que se plantea por motivos puros, para revelar la verdad o con el propósito de defender valores, creencias, etc.

¹ Números 16:3.

Una controversia que no se entabla con fines sagrados es una controversia cuyos móviles son impropios y negativos. Por ejemplo, una controversia per se, para conseguir un status o un cargo honorífico, para dañar a alguien, etc.

Logrará resultados duraderos: finalmente se descubrirá cuál de las partes que discrepan es dueña de la verdad y la justicia.

Otro comentario: una controversia que tiene móviles verdaderos y puros continuará vigente por siempre, ya que cada una de las posturas en la discusión tiene valor y derecho de existencia por sí misma.

מחלוקת קרח ועדתו

קרח הוא הדמות המרכזית בהתקוממות נגד משה, שפרצה בזמן שהותם של בני ישראל במדבר בצאתם ממצרים (במדבר, פרקים טז-יז). קרח התנגד לסמכותו הדתית של משה ואהרן בטענה "כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו [תקחו לכם את תפקידי הכהונה והמנהיגות] על קהל ה'" (במדבר פרק טז, פסוק ג). אל קרח נלוו דתן ואבירם משבט ראובן ו-250 איש מנכבדי העדה, שהתנגדו למנהיגות של משה בטענה שמשה העלה את העם ממצרים כדי לשלוט בו ולא כדי להביאו אל ארץ ישראל.

La controversia de Koraj y su congregación

Koraj es el personaje principal en el levantamiento contra Moshé, que estalló mientras lo Hijos de Israel transitaban el desierto, después de salir de Egipto (Números 16-17). Koraj se oponía a la autoridad religiosa de Moshé y Aharon argumentando que "toda la congregación, todos ellos son santos, y en medio de ellos está Adonai y ¿por qué os encumbráis vosotros por sobre la congregación de Adonai?" (Números 16, versículo 3). Datán, Avirám y 250 notables de la comunidad se sumaron a Koraj, oponiéndose al liderazgo de Moshé, con el planteo que éste sacó al pueblo de Egipto para dominarlo y no para conducirlo a Eretz Israel.

Material extraído de Arajim Bemoadam, beikvot luaj hashaná haivri

(Majón "Shalom Hartman")

Traducción: Tamara Rajczyk